

Projekt financovaný
Európskym Spoločenstvom
v rámci programu
Leonardo da Vinci

LEONARDO DA VINCI
Odborný tréningový akčný program
spoločenstva

Dôvody, potreby a popis situácie (Prečo)

- Význam spočíva v návrhu, odskúšaní a vyhodnotení tréningového programu, ktorý umožní tvorbu pracovných príležitostí a populačnú stabilitu v menej zaľudnených vidieckych oblastiach Európy.
- Turistická expanzia podnietila nárast ponuky vo vidieckom a poznávacom turizme.
- Nedostatok a vzrastajúci dopyt po tréningovej činnosti v oblasti oddechových a kultúrnych aktivít - pracovné príležitosti.
- Inovačný tréningový plán ako prostriedok tvorby vidieckej zamestnanosti prostredníctvom novej kvalifikácie/spôsobilosti: "Sprievodca prírodou a vidiekom"
- Nedostatok európskeho tréningového programu v profesionálnych rodinách pôsobiacich v agrárnych aktivitách, hoteľovníctve a turizme, športových aktivitách.
- Aplikácia NICT (nových informačno-komunikačných technológií) vo vidieckom prostredí.

Cieľové skupiny

- A) Vidiecke ženy bez kvalifikácie, ktoré hľadajú svoje "prvé zamestnanie"
- B) Nezamestnaná mládež po ukončení školskej dochádzky.
- C) Pracovníci v oblasti poľnohospodárstva v rámci reštrukturalizácie tradičnej poľnohospodárskej výroby.
- D) Sezónni vidiecki pracovníci, zamestnané ženy a podnikatelia.

Sektory: Poľnohospodárstvo, chov hovädzieho dobytku, turizmus a voľný čas, spoločensko-kultúrne služby, životné prostredie.

Organizácie:

- Vzdelávacie a tréningové organizácie
- Odborníci v oblasti rozvoja vidieka
- Zväzy
- Ženské a obchodné asociácie
- Lokálne a regionálne úrady.

Prínos a inovácia

- Ponuka vzdelávania pre skupiny so špecifickými potrebami
- Rozvoj integrovaného systému vrátane tréningu, kvalifikácie, monitoringu, priebežného tréningu a tvorby pracovných miest.
- Oficiálne uznanie a tréningový proces: platnosť na európskej úrovni.
- Podpora rovnosti príležitostí vo vidieckom prostredí.
- Špecifické vymedzenia odborného profilu (podnikov a účastníkov)

Inovácia

A) Téma a obsah: Nový praktický rozvoj v sektore profesií, v ktorom kategória a kvalifikácia „Sprievodca prírodou a vidiekom“ neexistuje.

B) Metóda: Nový produkt, ktorý dáva odpoveď na pretrvávajúce problémy:

- Zber informácií a tréning (7 oblastí)

- Rozširovanie cez permanentné zdrojové centrum

C) Praktický obsah: Nové spôsoby v systéme spolupráce medzi asociovanými organizáciami

- Účasť sociálnych partnerov - výmena skúseností.

- Podnikateľské subjekty - testovanie teoretických tréningov.

D) Nové pracovné programy

Špecifické ciele (Čo)

A) Návrh, odskúšanie a uvádzanie interdisciplinárneho, medziedborového a inovačného tréningového systému:

- Kvalifikovať ženy, mládež, pracovníkov v oblasti turizmu, remeselníctve a potravinárstve
- Zlepšiť možnosti pracovného zaradenia ako "Sprievodca prírodou a vidiekom"

B) Zahrať do tréningového systému všetky predpoklady a možnosti vidieckych oblastí pre nový zdroj zamestnania.

1) Sprievodca prírodou - fauna a flóra pre ekoturistické aktivity.

2) Sprievodca vidiekom - vidiecka architektúra a umelecko-historické bohatstvo; etnografia.

3) Zhodnotenie remeselnej zručnosti a domáceho agropotravinárskych produktov.

4) Trvalo udržateľný rozvoj vidieka

5) Návrh psycho - pedagogickej a spoločensko- pracovnej orientácie sprievodcu

6) Cieľový tréning v podnikoch

7) Kapitola o životnom prostredí -legislatíva Spoločenstva

C) Obdržať oficiálne stanovisko a uznanie k tréningovému programu v rámci nového kvalifikačného systému podľa legislatívnych pravidiel každej partnerskej krajiny.

D) Zväziť využitie nových informačno - komunikačných technológií pre ženy, mládež a podnikateľov vo vidieckych oblastiach (distančný tréning):

Experimentálna účasť na finálnom zhodnotení a uvedení do projektu do praxe (30 účastníkov)

E) Podporiť rovnosť príležitostí na vidieku:

- vidiecka burza práce
- zdrojové centrum (distančná imerzia)

Výsledok - produkty a ich šírenie

1) Interaktívne príručky (7 tematických okruhov) a „Základná študijná jazyková príručka“ pre Sprievodcu prírodou: Kniha pre študujúcich

2) Web stránka zavedená zdrojovým centrom

3) Príručka v 4 jazykových mutáciách a CD-Rom s obsahom tréningového procesu

4) Praktická príručka:

- Tele-tréning

- Tréning v podnikoch podľa experimentálnych tréningov s 30 študujúcimi (samozhodnotenie)

5) Podpora zdrojového centra:

- Zhodnotiť prírodné bohatstvo

- Dohľad na rozširovanie produktov

6) Vytvorenie Európskej medzinárodnej siete „Sprievodcov prírodou“ s učiteľskou príručikou pre profesionálnych lektorov.

iniciatíva iniciatívy: bolo inštitúcia

ADAPTE, NOW, HORIZON, YOUTHSTART, INTERREG; programy Spoločenstva: RAPHAEL, PRODER, LIFE, CALIDOSCOPIO, pilotné programy LEONARDO ...

Je to neziskové združenie založené niekoľkými spoločenskými subjektami, zaobrájajúcimi sa vidieckym /miestnym rozvojom (lesnícke podniky, ténaske združenia, zväzy, turistické centrá, hubárske zväzy, miestne aktivity ...) Realizujú kurzy o zdravej a šetrnej alternatívnej kultivácii vo vidieckych oblastiach. Zúčastňujú sa na EQUAL, programe vzdelávania na podporu zamestnania vo vidieckych oblastiach. Carilla León.

Agricolitua Nitra je vzdelávacie, konzultačné a kongresové zariadenie MPSR s 34 ročnou tradíciou. Je samostatnou prípravkovou organizáciou Ministerstva poľnohospodárstva zameranou na ďalšie vzdelávanie dospelých. Agricolitua je členom AIVD – Asociácia vzdelávania dospelých a EAEA – Európska asociácia vzdelávania dospelých. Hlavným poslaním Agricolitua je rozvoj ľudských zdrojov v sektore poľnohospodárskej výroby, potravinárstva a vidieka.

Fínsky lesnícky výskumný ústav (Metla) je nezávislá výskumná inštitúcia, ktorá pracuje pod dohľadom Ministerstva poľnohospodárstva a lesníctva. Má viac ako 900 zamestnancov, z toho 300 výskumníkov, ktorí sú v súčasnosti podelení na 100 výskumných projektoch. Na výskumnej stanici v Pyrkano pôsobi 43 trvalých zamestnancov, ktorí pracujú najmä v oblasti výskumu zamokrených lesných pôd, ozdravenia lesov a programov monitorovania životnosti.

METLA

Je to poľnohospodársky zväz, ktorý sa zaoberá na poľnohospodárskych, technických a marketingových vzdelávacích produktoch., najmä výchovy kvalifikácií pre farmy (telemarketing, organické poľnohospodárstvo, ručná remeselná výroba, agroturizmus a prírodnej turizmus, sprievodcovia prírodou, ...) Má 60 000 členov po celom Taliansku.

Zúčastňujú sa na programoch rozvoja vidieka a ľudských zdrojov (LEADER, HORIZON, INTEGRA, ADAPT) a špecifických tréningových programoch (LEONARDO). Taktiež spolupracujú s ARSIA (Regionálna agentúra pre rozvoj poľnohospodárstva) na programoch poľnohospodárskych inovácií.

Asociácia ADRAT bola založená v roku 1990 v Portugalsku. Od tohto obdobia sa zapája do manažovania mnohých regionálnych, národných a európskych programov: Program Luta contra a Pedreira "Aguas Fluviais" & "Rio Beça", Rendimento Mínimo Garantido, IQADE, Delos, Rede Nacional de Emprego, PPROR, FORMAÇÃO PME. ADRAT je inštitúcia s bohatými skúsenosťami pretože sa zapája do Európskych programov ako sú: INTERREG I, INTERREG II, LEADER I, LEADER II, LEADER + aníEQUAL. Ostatné programy: USSEN, ECOS/OUVERTURE, PROTAD, SAPIE, SPEC, LEIDA y AGRIS.

ADRAT

Pragma bola založená v roku 1987, je to poradensko-manužerská spoločnosť, zaobrájajúca sa odbornými prípravami, ktoré poskytuje nezamestnaným osobám, ale aj zamestnancom firmam. Táto ponuka sa rozvíjala a obuhňovala v priebehu rokov, prostredníctvom mnohých realizovaných školiacich kurzov zo Sociálneho európskeho fondu, projektov na vyhľadávanie – intervencie (tu sú dôležité dva projekty v trvaní dvoch rokov, spravované v spolupráci s Autonómnou provinciou Trento a financované zo Sociálneho európskeho fondu, taktiež schválené iniciatívy Európskou úniou a realizované v spolupráci s ďalšími európskymi krajinami.

poprechádzať množstvom chodníčkov a obdivovať rôzne stromy, kvety a kríky.

Zaujímavosťou je i Jelenská Gaštanica chránená štátná plocha na západnom svahu vrchu s hradom Gýmeš. Vynadba gaštana jedlého založil v rokoch 1240-1241 gróf Forgách. Nachádzajú sa tu stromy staré 300 i 400 rokov. Gaštanica je najstarší umelo založený porast tohto druhu, ktorý sa úspešne aklimatizoval v prostredí dubovo-hraňových lesov.

V obci Zlatno bol pred 200 rokmi Jozefom Jesenským založený prvý veľkood ovocných stromov.

Na kopci Zobor (588 m.n.m) je zaujímavá národná prírodná rezervácia. Zoborská lesostep so zachovalou lesostepnou dúbinnou a skalnou stepou na vápencoch s výskytom vzácných a chránených druhov rastlín a živočíchov. Z rastlín možno spomenúť čerešňu mahalebkovú, brslen hrudaviténatý, hlaváčik jarý, kosatec nížky, poniklec veľkokvetý, kamzičník podhľavostoliaty, hudomor rakúsky, peniažček slovenský, pakost lesklý a jasenec biely. Zoborská lesostep patrí k najteplejším a najsuchším lokalitám Slovenska.

Kultúra a história

Podtribebské mestá a obce si zachovali významné kultúrne a historické bohatstvo, ktoré pre súčasne a budúce generácie ľudí a ich turistické záujmy vytvárajú zaujímavú destináciu. Boli tu priaznivé podmienky pre osídlenie, čo dokazujú početné archeologické náleziská z neolitu, doby bronzovej, halátskej, laténskej a najmä z obdobia Veľkej Moravy. Územie je bohaté na kultúrno-historické pamiatky, mestské pamiatkové rezervácie, hrady a zámky, múzeá, galérie a iné pamiatky, ktoré pútajú svojou architektúrou a neopakovateľnou atmosférou. Najväčšími turistickými atrakciami v tejto oblasti sú hrady a tajomné zrúcaniny hrádov.

Nitriansky hrad v Nitre situovaný na skalnom hrade mal vždy strategický význam, lebo bol prirodzenou pevnosťou nad meandrom rieky Nitra. Celý areál nitrianskeho

hradu je Národnou kultúrnou pamiatkou. Je najvýznamnejším a najcharakteristickejším stavebným súborm mestá. S jej menom sú spojené počiatky slovenských dejín, mená Prábrna, Svätopiata, sv. Cyrila a sv. Metoda, i zmlierka o prvom kresťanskom chráme na našom území a o zavedení prvého slovienskeho písma.

Hrad Gýmeš (Jelence) v Kostolnoch pod Tribečom je zrúcanina hradu na strmom kremenavom kopci Daň

európskeho poľovníctva. Neoddeliteľnou súčasťou revíru je poľovnícky zámok a rybníky s chovom kapra a pstruha.

Uzemie je významné pre hniezdenie niektorých dravcov a iných vtáčích druhov lesov a krovin (včelár obyčajný, orol kráľovský, krutihlav obyčajný, žlna arvá, datel prostrudný, zliochvosť hôny, penica jarabá, strakoš obyčajný).

Z množstva vzácného hmyzu treba spomenúť výskyt sagy stepnej, sedlovky bronzovej, roháča obyčajného, fúzača veľkého, vidlochvosty. Z plazov sú to: užovka stromová, užovka hladká, jašterica zelená.

Okolita príroda Tribečského pohoria vytvára priaznivé podmienky pre chov a šľachtenie ušľachtilých plemien koní na Slovensku. Národný šrebčin v Topoľčiankach svojim významom patrí medzi dôležité európske šľachtiteľské a chovateľské centrá ušľachtilých teplokrvných koní. Chovajú sa tu plemená - arab, lípicán, hucul a športové teplokrvné kone.

Flóra

Tribečské lesy patria do chránenej krajinej oblasti Ponitrie. Tribeč patrí medzi južné pohorie. Budujú ho kryštálické bridlice, granodiority, ale i horniny mezozoika (vápenec, dolomity, kremenec, bridlice), z ktorých k morfológicky ojedinelým patria kremenecové hôrky, lemujúce jeho chrbát zo západu na východ.

Veľkú časť pohoria pokrývajú listnaté lesy s prevládajúcim dubom, hrabom, miestami bukom a na okrajoch aj borovicou. Na úpätiach sa nachádzajú lúky, orná pôda, sady a vinice, využívané na lesníctvo, poľovníctvo, poľnohospodárstvo. Nachádzajú sa tu štátne prírodné rezervácie: Zoborská lesostep, Lupka, Gaštanica – lokalita gaštanu jedleho pri hrade Jelenec, Zibrica. Tribeč pokrývajú avšak teplomilné rastlinné spoločenstvá. Rastú tu vzácne a chránené druhy ako peniažtek slovenský, hrdobárka pachuca, hrachor benátsky, kosatec nízký, hlávkik jarný, pomník veľkokvetý, ľilija zlatohlavá a rad ďalších chránených druhov.

Osobitnou zaujímavosťou z hľadiska flóry je obec Tesárske Mlyňany. V katastri obce je štátna prírodná rezervácia – „Arboretum Mlyňany“. Arboretum Mlyňany vzniklo v roku 1892, kedy ho založil uhorský šľachtic Dr. Štefan Ambrózy - Migozzi. Pohnutkou na založenie Arboreta boli jeho časté cesty a pobyt uprostred bohatej vegetácie južného Talianska. Na budovaní parku sa podieľal aj záhradnícky odborník Jozef Mišák, ktorému Ambrózy Arboretum prenechal na starosť po svojom odchode do Maďarska. Arboretum má celkovú rozlohu 67 hektárov. V súčasnosti je plocha parku rozdelená na základe geografického princípu. Tvoria ho najstaršie jadro - Ambrózyho park (40 ha), Východoazijská plocha (14 ha), Severoamerická plocha (7,5 ha) a Kórejská plocha (5,5 ha). Možno sa tu oboznámiť s flórou pochádzajúcou z Ďalekého východu, Japonska, Číny, Himalájí, Kaukazu, strednej a prednej Ázie a rôznych iných oblastí. Rastlinstvo v arborete je spojené s typickou architektúrou jednotlivých oblastí, doplnené jazierkami a rybníkmi. Môžete sa tu

Krajina pod Tribečom

- hranica okresu
- zastavaná plocha
- železnica
- cesta

- vodná plocha
- vodný tok
- porast

Vymedzenie zúčtovného územia

K dominantným prírodným skvostom v Nitrianskom regióne patrí **Tribečské pohorie**. Tiahne sa severovýchodným smerom nad mestom Nitra. Pohorie Tribeč je dlhé 50 kilometrov, a najväčšou šírkou 18 kilometrov. Mapa znázorňuje kontrastný reliéf daného územia – rovina, zvlčné pahorkatiny (Nitrianska, Žitavská a Hronska pahorkatina) a pohoria (Pávačský Inovec, Tribeč, Pohronský Inovec). Osou územia sú rieky Nitra a jej ľavostranný prítok Žitava, ktoré so svojimi prítokmi vytvárajú hustú riečnu sieť. Najvyšší vrch pohoria je Veľký Tribeč (829 m. n. m). Poskytuje romantický výhľad do širokého okolia. Ďalšie dominantné vrchy tohto pohoria sú: Malý Tribeč, Žibrica, Rakytka, Zobor, Krásny vrch, Lysec. Výškový rozdiel na území je 767 metrov. Je súčasťou Chránenej krajinnéj oblasti Pomorie. V celom vymedzenom území sa vyskytuje 48 malo-plošne chránených území.

V tomto území je situované najstaršie mesto Slovenska Nitra, v súčasnosti krajské mesto Nitrianskeho regiónu. Nie je mnoho miest, ktoré by príroda obdarovala takým krásnym prostredím a výhodnou polohou ako Nitra. Hovorí sa, že bola (podobne ako Rim), založená na siedmich pahorkoch - na Zobore, hradnom kopci, Kalvárii, Čermámi, Borine, na Vŕšku a Martinskom vrchu. Okolie Nitry patrí vinohradníctvu. Pohorie Tribeč apája okresy Zlaté Moravce, Nitra, Topoľčany, Partizánske. V pohorí Tribeč je pomerne hustá sieť turistických trás. Cykloturisti si v tejto lokalite určite prídu na svoje. Cyklotúra Zobor – Tribeč sa nachádza v chránenej krajinnéj oblasti Pomorie, v časti Zobor - Jelenec. Najkrajšiu a zároveň i najnáročnejšiu úsekom tejto trasy je "trebečovka" Zobor - Žibrica. Nachádza sa tu množstvo rastlinných i živočíšnych druhov, pestrá lesná vegetácia. A hlavne nádherný výhľad na široké okolie. Potom nasleduje menej náročná trasa, kde je možnosť odдыхu pri rybníkoch v katastri Jelenca, či na stredovekom hrade Gýmeš. Trasy prechádzajú vo väčšou časťou prírodou. Dĺžka trasy je približne 40 km.

Fauna

Živočístvo je tvorené biotopmi lužných lesov, kultúrnej stepi, listnatých lesov. Pohorie Tribeč je vo veľkej miere bohatým výskytom a chovom raticovej zveri. Žijú tu srnce, jelene, danielce, muflóny a diviaky. O úspešnú aklimatizáciu muflónov na Slovensku sa zaslúžil v roku 1867 gróf Forgách pod hradom Gýmeš neďaleko obce Jelenec. Z počiatočného stavu prívážnych zvierat (4 ks) sa ich počet zvýšil na 1500 jedincov. Raritou je Zubria zvernica situovaná severne od obce Lovce, ktorá bola v roku 1964 vyhlásená za chránenu študijnú plochu.

V okolí obcí Zlatno, Lovce, Žitava a Topoľčianky sa nachádza účelový poľovnícky revír založený v roku 1906. Z dvojnásobnej výmery 11 869 hektárov je časť tzv. Veľká zvernica na rozlohe 11131 hektárov, kde sa chová jelenia, srnčia, danielia, muflonia a diviacia zver. V druhej, tzv. Malej zvernici o rozlohe 738 hektárov sa osobitne chová len danielia zver. Celkový počet jedincov predstavuje 1 700 kusov. Patrí medzi klenoty

Malebná krajina pod Trbečom

Slovensko a cestovný ruch

Slovensko, nevelká krajina v srdci Európy. Rozložená od úrodných rovin pri modrom Dunaji, až po dvetisíc metrov vysoké štíty najmenších veľhôr na svete – Vysokých Tatier. Slovensko disponuje obrovským prírodným, historickým a kultúrnym dedičstvom.

Vrchy, doliny, vodopády i jazerá, tajuplné jaskyne, archeologické lokality, zračaniny

hradov, zámky, kaštiele, chrámy, stredoveké mestá, rezervácie ľudovej architektúry, to je Slovensko, jedinečná klenotnica hodnôt a krás.

Nemožno obísť slovenskú prírodu. Príroda ma-coiská, často krát skápa na skyvu chleba, no pritom nesmierne štedrá na krásy, príroda plná čara, pestrá a množstvarena.

Trbečské pohorie

Výše 40% územia Slovenska tvoria lesy. Písčité pohoria s výraznou členitosťou a rozmanitosťou horských terénov lákajú čoraz viac návštevníkov, ktorí tu túžia stráviť tiché a romantické chvíle od-dychu a pohody. Špecifickým územím so svojráznymi geologickými a morfológickými zvláštnosťami, klímou, flórou a faunou sú národné parky a chránené krajinné oblasti. Na mnohých miestach možno obdivovať panenskú prírodu, nenarušenú civilizáčnymi vplyvmi.

514 m na južnom svahu pohoria Tribeč, zhruba 5 km na sever od obce Jelenec, výrazná dominanta širokého okolia.

Zrúcaniny Oponického hradu stoja na lesnatom návrší výbežku pohoria Tribeč, na juhovýchod od obce vo výške 333 m. n. m.

Zrúcanina Čierneho hradu v Zlatne leží severozápadne od obce. Podľa typu mohol byť hrad postavený začiatkom 14. storočia a keďže na ňom nevidieť zásahy neskorších úprav a prestavieb, zanikol pravdepodobne ešte koncom 14. alebo začiatkom 15. storočia.

Zrúcanina hradu Hrušov v Hosti sa nachádza na kremencovom vrchu Skalka (488m) v lesoch pohoria Tribeč, nad cestou z Topoľčianok do Skýcava.

Zrúcaniny Topoľčianskeho hradu sa nachádza 18 km na severozápad od Topoľčian, na juhovýchodnom úpätí Považského Inovca, v chotári obce Podhradie pri Duchonke. Vypína sa na mohutnom dolomitovom hrade priamo nad obcou. Z hradu, najmä z jeho hranolovej veže sú krásne výhľady vo všetkých smeroch. Najstaria písomná správa o hrade pochádza z roku 1235.

Topoľčianky sú známe svojou minulosťou i prítomnosťou. Na mieste terajšieho zámku v Topoľčiankach bol pôvodne postavený kamenný dom, ktorý bol prestavovaný a dostavovaný podľa ľubovôle jednotlivých majiteľov, až získal dnešnú podobu. V roku 1923 si prvý prezident Československej republiky T. G. Masaryk v Topoľčiankach zriaďuje letné sídlo, ktorému Zámok a Topoľčianky slúžili až do roku 1951. Od tej doby je zámok využívaný pre rekreačné účely.

Najväčnejšou pamiatkou na Zobore je bývalý kláštor benediktov a potom karmáľov, ktorého časť v krásnej doline sa zachovala dodnes. Tento kláštor bol historicky najvýznamnejším kláštorom Slovenska. Jeho fundácia siahla pravdepodobne do dôb Veľkej Moravy. Patril pôvodne benediktincom. Benediktíni boli poľnohospodársku rehoľa, ktorej členovia učili ľud roľníctvu. Aj zoborské vinice vďaka za svoj zrod benediktincom. Kláštor zanikol roku 1471.

Každé mesto a každá obec ležiaca pod Tribečom ponúka turistovi kus svojej bohatej histórie, ktorá tu zanechala cenné kultúrne - historické pamiatky a veľké množstvo zaujímavých atrakcií, ktoré nie je možné obsiahnuť v tejto jednej kapitole, ale opäť sa ich vidieť a precítiť.

Záver

V tomto krátkom prehľade sme si dali za cieľ upriamiť Vašu pozornosť na nami vybranú časť bohatého Slovenska t. j. Tribečské pohorie a jeho okolie. Pri ďalších prezentáciách a finalizovaní našich aktivít v rámci projektu Leonardo da Vinci IN NATURE:

“Sprievodca prírodou a vidiekom” bude toto vybrané územie podrobnejšie zdokumentované, aby sa stalo vyhľadávanou destináciou pre domácich a zahraničných turistov.

*Ing. Helena Mičková, PhD.
manažér projektu
za Agrotúristiku Nitra*

Zostavil: Ing. Helena Mičková, PhD.

Autori:

I. časť: Marián Chamorro Suárez – koordinátor projektu IN NATURE

Ing. Helena Mičková – preklad

II. časť: doc. Ing. Jozef Húška, CSc.

RNDr. Hilda Kramáreková

RNDr. Alena Dubcová, CSc.

RNDr. Magdaléna Hasprová

Grafická úprava: Ing. Dušan Neubauer

Vydalo edičné stredisko Agroinštitút Nitra

Nitra, september 2004